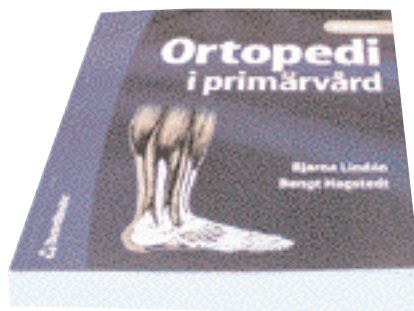

Bok för alla blivande allmänläkare

Bjarne Lindén, Bengt Hagstedt. **Ortopedi i primärvård**. 3:e upplagan. 315 sidor. Lund: Studentlitteratur, 2002. ISBN 91-44-04156-X.

Recensent: Richard Wallensten, docent och överläkare, ortopediska kliniken, Karolinska sjukhuset, Stockholm.

II Inom svensk sjukvård satsas stort på att primärvårdsläkarna skall handlägga flertalet av de besvär allmänheten söker dem för. Trots detta har akutmottagningarna fullt av patienter som söker för mer eller mindre akuta banala åkommor, och till de tidsbeställda mottagningarna kommer ofta remisser på problem som varje allmänläkare borde kunna handlägga själv. Detta gäller för alla specialiteter men blir särskilt framträdande inom ortopedi. På en vanlig vårdcentral gäller 30–40 procent av besöken problem i rörelseapparaten. Den generella utbildningen av läkare innehåller trots detta endast tre till fem veckors ortopediundervisning under kirurgterminen och i bästa fall en till två månaders utbildning under AT-tjänstgöringen. Mycket få ST-läkare i allmänmedicin väljer att inkludera ortopedi i sin utbildning. Detta är givetvis helt otillräckligt och mycket otillfredsställande.

Hävdar evidensbaserad

Det är mot denna bakgrund mycket glädjande att den tredje upplagan av »Ortopedi i primärvård« har utkommit. Författarna är två välkända och erfarna ortopeder, Bjarne Lindén och Bengt Hagstedt, som sedan många år har sin dagliga gärning på ett länsdelssjukhus. De är därför synnerligen väl lämpade att förmedla de ortopediska kunskaper varje allmänläkare bör besitta. Författarna har en sund inställning till vad som är evidensbaserade kunskaper och vad som är spekulativa förklaringsmodeller inom de ortopediska områden (smärtor i nacke, axlar och ländrygg, brosktrans-

plantationer och plica-syndrom), där så många känner sig kallade att framföra åsikter men där så lite verkligen är känt.

Heltäckande innehåll

Boken består av kapitel rörande dels den viktiga undersökningstekniken, dels de vanliga symtomen smärta i nacke/axlar och rygg. Vidare finns alla de vanligaste ortopediska åkommorna beskrivna. Författarna tar upp alla aspekter på klinisk presentation, utredning och behandling och gör det kortfattat men ändå med en fylldhet som väl täcker området.

Utöver vad som ingår i de flesta böcker av denna typ finns även kapitel om idrottsskador, osteoporos, cirkulationsstörningar i nedre extremiteten, arbetsterapi och sjukgymnastik och försäkringsmedicin.

Lättläst men bristfälligt illustrerad

Texten är lättläst, och viktiga kunskaper sammanfattas väl i tydliga faktarutor. Skall något kritiseras är det framför allt illustrationerna. Bjarne Lindén är en habil tecknare, men jag saknar ett bättre utnyttjande av modern teknik för kombinationer av teckningar, röntgenbilder och färgfoton. Sannolikt är det ekonomiska begränsningar och önskan om att hålla ett lågt pris som präglat boken i detta avseende. Det i och för sig välskrivna undersökningskapitlet kunde ha varit större och samlat tekniker för hela kroppen. Man blandar sjukdomar och skador hos barn och vuxna under samma rubriker. Det är logiskt men ger ibland upphov till oklarheter.

Vissa skönhetsfel

En del skönhetsfel finns. Man skriver att collum chirurgicum-frakturer »så gott som alltid« behandlas konservativt trots att modern teknik ger bättre resultat med operation i 15–20 procent av fallen samt i avsnittet om höftfrakturer att »Kollumfraktur uppstår aldrig i en artroshöft«. Detta felaktiga och kategoriska yttrande kanske kan förleda någon att underlåta röntgenundersökning när en åldring med känd artros fallit och har höftsmärta. I avsnittet om höftartros anges att »Om patienten ej behandlas minskar rörelseomfånget successivt liksom smärtan. Slutresultatet blir en stel, ankylotisk höftled utan rörlighet och smärta«. Denna i och för sig sanna, om än sällsynta, utveckling framstår nästan som en behandlingsvariant, vilket knappast kan vara författarnas mening.

Bra och handfasta råd

»Ortopedi i primärvård« är en bra bok, som förtjänar att läsas av alla allmänläkare och som dessutom utan tvivel kan användas vid undervisning av blivande

läkare i grundutbildningen och under AT-tjänstgöring. Den innehåller fylliga kunskaper och ger bra och handfasta råd, vilka direkt kan omsättas i praktiken. Författarna ger i inledningskapitlet synpunkter på arbetsfördelning och samarbete primärvård–ortopediklinik. Om alla blivande allmänläkare kan tillägna sig innehållet i denna bok kan kanske denna vision bli verklighet till fromma för alla patienter och svensk sjukvård.

Inspirationskälla i ST vardagen

Charlotte Egidius, Henry Egidius, Bosse Erwander. **Vägen till specialist.Handledning och lärande för läkare i ST**. 131 sidor. Lund: Studentlitteratur, 2002. ISBN 91-44-02739-7.

Recensent: Margareta Hammarström, specialistläkare i obstetrik och gynekologi, Stockholm.

II Boken är skriven för såväl ST-läkare som handledare, verksamhetschefer och andra som har en roll i ST-läkarens vardag. Boken utgår från ST-läkarens perspektiv och avhandlar i sju kapitel teoretisk bakgrund till lärande och ger praktiska, handfasta råd och schema för en god handledning.

Lärande och handledning

I två kapitel beskrivs de olika aktörernas roll, ST-läkarens eget ansvar för sitt lärande, och handledningens centrala roll. Därtill ges en översikt över olika sätt att se på lärande samt en teoretisk bakgrund till minnesfunktioner och de olika stegen i kompetensutveckling.

Hur ST kan planeras går noggrant igenom, och handfasta råd och exempel på hur planering kan genomföras och följas upp, såväl översiktligt för hela ST som för kortare perioder, ges.

Handledningens centrala roll berörs